

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. II. Caritas Francisci in excipiendis Confeßionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

312 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
Domini, illustriorem portionem gregis Chri-
storum conclusum, paradysum deliciarum, lectu-
nuptialem, thalamum immaculatum, Academi-
am virtutum uniuersarum, lectum in quo
Sponsus virginum quiescat, stationem mili-
tium, domum sanctitatis, innocentiae integritatis
que sedem, scholam Religionis, perfectionis
culum; mihi hæc cuncta in Ordinem Visitationis
videntur proprio quodam jure convenire,

CAPUT II.

Caritas Francisci in excipiendis Con- fessionibus.

QUod de Christo JESU prædicavit
per Isaiam (a) Deus, *Ecceservus meus, et
spiritum meum super eum; judicium Gentibus profertur
illud de ejus famulo, usurpari proportionem quædam
Ac spiritum quidem Dei ipsum habuisse, tum
omnia testantur, tum præstantia quædam singula
ris in Confessionibus aptè excipiendis; quæ
munere juxta animarum dispositiones varias
miè munia Judicis, Patris, Medici, Fratris, Amici
usurpabat, unumquemque unctioe trahens
et sancti nominis JESU, quod pro balsamo
erat ex Francisci ore stillanti, cujus odor sic afflu-
bat corda contentium, ut gaudio collique-
rent, aquis amaris pœnitentiæ in ignem caritatis
consumentem mutatis.*

Diebus Dominicis festisque, ad homologium
accedebar inde usque ab horâ quintâ
inâ; ibidem ad meridiem usque consistebat,

(a) Cap. 42.

vil cuiusque confessionem æquè excipiens, cuius-
 cunque demum conditionis esset. Inerant illi vi-
 scera misericordiae erga quoscunque: & ex singu-
 lari illa bonitate, quæ ipsi propè naturalis erat, sic
 ad abjectissimum quemque afficiebatur, ut comi-
 tare quadam majori, exciperet homines rustica-
 nos, egentes, mendicos. Confessariis Diœceseos
 totius significandum curaverat, Evangelici illius
 patris-familias instar, mitterent ad se abjectissi-
 mos quoque, ulcerosos, laborantes iis generibus
 morborum, unde fœtor existit, aut omnino unde
 ladi valetudo posset: nam, agebat, nihil hæc mihi in-
 commodant, quippe valentiori: propiùs, credo, ad id
 quod res erat, accessisset, si falsus fuisset id se face-
 re ex ingenti illo amore Dei quo æstuabat totus,
 unde singularitèr oblectaretur instaurandâ assidue
 ejusdem Domini Dei in hominum talium menti-
 bus imagine, tollendâque leprâ peccati, quicquid
 esset de elephantiali corporis, quam formidaret
 parùm.

Certè cùm aliquando matutinum tempus to-
 tum posuisset in excipiendis confessionibus; vidit
 adrepentem ægrè ad se, capularem senem quen-
 dam, ulceribus coopertum, unde mephitis hala-
 bar gravissima. Quid faceret pater misericors?
 surgit ex homologeterio, obviamque procedit:
 fulcit, sublevatque gradum non nisi difficillimè
 molientem; juvat procumbentem in genua: tum
 audita ejus confessione, amplexatur semivivum
 cadaver, ad surgendam erigens, & stipe donatum
 dimittit comiter. Nunquam non ad Episcopum
 patebat accessus iis, qui aut confessionis ergo, aut

34 VITÆ B. FRANCISCI SAESII
 extra confessionem de statu conscientia suæ, de
 que rebus ad id pertinentibus eum adirent, aut
 quoquo modo agere cum eo cuperent; hos, quocun-
 que demum hora ventitarent, insigni caritati
 significatione excipiebat, nullâ habitâ sui ratione
 & prandii horam differebat sæpe, & prandium
 derelinquebat, ut vetus ille Tobias: (b) electo
 nonnunquam proleiebat, æger licet. fuit, cum
 postquam sacras vestes jam induerat, proximo
 Missam celebraturus, in Altaris suppedaneo haere-
 rit satis diù, dum distinenti satisfacisset. Quod
 domestici in aliud tempus rejicerent homines ve-
 nioris conditionis, quorum non tantam ratio-
 nem habendam esse existimarent, ut incommodum
 Viro alioqui occupatissimo; enimverò
 concoquere non poterat Vir Dei: observatum
 est, cum ad eum aliquando femina Princeps ve-
 nisset, precatum Franciscum ab ea fuisse, ne inde-
 teriorem partem acciperet, si non statim dimitte-
 ret ancillam, cum qua agebat; hanc enim egerat
 consolatione: ita apud eum non erat personarum
 acceptio. Aliàs item, cum agnovisset rejectam
 suis esse mulierculam haud pudicam, tubiratus
 Facite, inquit, redeat: panis meus quotidianus est servum
 proximo, cum talia incidunt. Vult enim Dominus om-
 nes homines salvos fieri: (c) quisquis nostrum
 animas aut à peccato aut ab errore deducit, adducitque ad
 Deum, is ex homine Deus fiet.

Cum alicubi in mutum incidisset, stipem ostien-
 tim petentem; adeò illius sortem miseratus Episcopus
 scopus est, ut inter domesticos suos eum accente-

(b) Tob. 12. (c) I. Tim. 2.

si iusserit continuo: mox signis & nutibus modum faciendæ confessionis eum docere instituit, itaque profecit, ut intra aliquod temporis intervallum, didicerit mutus exactè confiteri, & quod peccatum, etiam declarare si quid impudicum menti & cogitationi obvertarum esset. Quare, quoties volebat confiteri, adibat ad Episcopum mæsto vultu, ductabat in templum, ad ejusque pedes provolutus cum lacrimis, statum conscientia suæ declarabat: ex quo illud eveniebat sæpenumero, ut dum illi sacram Eucharistiam porrigebat Vir Dei, fletet ipse quoque: ceterum non sinebat à quoquam domesticorum quidquam in illum dici fieri, unde mæror ipsi posset objici. Proinde, in sanctum Antistitem cadere Evangelicum illud (d) queat: *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui.* Nimirum hæc erat industria caritatis: quæ ex mente S. Augustini, si cujus pectori inest, aptè succedunt cuncta; si abest, pessum eunt.

Ad eum aliquando Lugdunum adiit aliquis, centum & viginti leucas Gallicas eâ unâ de causâ emensus, alieno vestitu, ne agnosceretur; perque schedulam ipsi significavit, nî idoneum spatium temporis ad instituendam confessionem indulgisset, de sua precantis anima rationem redditurum Deo. Rescripsit Episcopus, mox ad futurum se ad Monasterii Visitationis atrium, ubi cratibus interjectis colloqui Moniales cum externis solent: eò cum pœnitens se contulisset prior, statim atque Episcopus adfuit, clave arrepta, seram occlusit, funemque præcudit unde campana apta erat, ne quis mole-

(d) Marc. 7.

316 VITÆ B. FRANCISCI SALESI
molestus interpellator adveniret: ibi clam arbitrio
quatuor ipsas horas confessione faciendâ distinxit
ministrum Christi: mox conscenso equo reversus
est ad suos, uni Confessario cognitus. At feminam
quandam quæ eò dementiæ devenerat, ut ex præ-
postero & exitiali pudore occultum quoddam
flagitium tegere perseveraret, sic, ut etiam prædi-
casset insana, nunquam se illud confessuram; sic
verborum comitate flexit, ut propè invitâ illud
extorserit; ex quo consecuta confessio sanè exacta,
at tam molesta initio, ut inter confitendum, deli-
quum passa mulier, ad Confessarii pedes corruerit:
sed sibi reddita postmodum, misericordem
virum compellans, *Ad salutem meam sempiternam ad-
venisti, inquit, absque hoc esset, perieram in perpetuum.*
Aliam tam natalibus nobilem, quam ignobilem
flagitio, cui dùm assueverat, sic miseratus est, con-
itentem audiens, ut aliquid consolationis imper-
tendum ratus, *Bono animo es. (dixerit) est haec
num salutaris confessio, nec earum similis, quæ octiduo quo-
que a plerisque instituuntur, nullum aut per exiguum emen-
dationis propositum præ se ferentibus.* Hæc verò verba
paucula pœnitentem mulierem sic affecerunt, ut
prædicaverit deinde, nisi timor offendendi Deum
inhibuisset, etiam de peccatis non admissis confes-
suram se fuisse. Elicuit item lacrimas uberes cui-
dam Viro primario, at cooperto criminibus: quem
cum identidem inter confessionem generalem
quam texebat, demulceret verbis caritate plenis,
miratus homo tantam erga se tanti Viri benevo-
lentiam significationem, *Quam verò, inquit, opinio-
nem de me animo conceptam habes, qui tam multarum*
tamque

Utrumque gravium criminum reus sum? Cui Vir Dei, postquam absolutionem impetratus erat, *Animam tuam* inquit, *videre mihi videor nive candidiorem*: atque in te intueor, tanquam in filium, quem in Christo jamjam genui, vel potius in quo jamjam ministerio meo formatus est Christus. Hæc verò oratio sic affecit pœnitentem, talẽmque ejus in mente opinionem de Sacramento Pœnitentiæ dignitate ingeneravit, ut dicere deinceps soleret, singulariter sese Sacramento Pœnitentiæ obeundo delectari.

Sed enim ut pusillanimes singularem quendam in modum animabat, sic temerarios concoquere nullo modo poterat. Confitebatur illi quidam, sic, ut quod nonnunquam evenit, peccata sua tanquam historiæ seriem quandam recitaret. Ea indignitas sic famulum Dei affecit, ut nescio quid ejus in vultu deprehendens minimè contritus pœnitens, ex eo quæsierit, num malè haberet? Ego quidem minimè, inquit Confessarius caritate æstuans: tu potius malè habes. Cũ ad eam orationẽ animũ minùs adjecisset pœnitens, perrexit primò eundem in modum enarrare crimina alia gravissima; unde in servo Dei novus angor, novæ lacrimæ, nova suspiria. Cũ nondum rei causam intelligeret infelix, quæsit denuo, unde hæc suspiria, unde gemitus? Idcirco verò ingemisco, subjicit servus Dei mœrens, quòd tu non ingemiscis. Hic verò quasi flammanti sagitta trajectus pœnitens, ad pedes Confessarii cecidit tantum non exanimis: at benignus Confessarius, qui vulnus inflixerat vitale, dejectum erigens, & morti denique criminibus jubens, tum quidem consolationem adhibuit per-

oppo-

318 VITÆ B. FRANCISCI SALĒSIT
opportunam, deinceps preces fundere ad Domi-
num Deum ejus causâ perrexit, ut quam gratiam
tunc per absolutionem consecutus erat pœnitenti-
ab ea ne unquam cetero vitæ decursu excideret
pollicitus quidem sanctè est ille antè audax, vir-
gem meliorem, & præstitit.

Denique eâdem benignitate excipiebat famo-
lus Dei apostatas quoscunque, resipiscentes
enim absolvendi, seu seculares essent, seu Religio-
facultatem habebat plenissimam à summo Pon-
tificæ. Tales dum accedebant, vel habebat in Ep-
copio ipso, vel aliis in ædibus alebat: secedere
dies aliquot jubens, instituendæ confessioni ge-
nerali: eâ peractâ prospiciebat deinde unde re-
suppeditarentur, ad vitam tuendam necessaria,
nisi Religiosi isti ad tua quisque Cœnobia re-
tent, aut certè ad Monasterium aliquod sui Or-
dis: quâ quidem in causâ sic ad horum nonnullum
Superiorem scripsit in eam sententiam,

„ Reverende in Christo Pater. Venit ad me Pater
„ ter N. in gravissima mentis ægitudine: nam ad
„ severare possum, illū pro mortuo potius, quam
„ pro vivo haberi potuisse; tanta erat mentis
„ malè conscientie dejectio. Obtulit mihi literas pe-
„ tentes, quibus è vestro Ordine dimissus, et
„ pulsus, ejectusque declarabatur; & suis lacrimis
„ facile à me impetravit, ut sibi hebdomades
„ aliquot in hac Diœcesi liceret exigere: quod quod-
„ dem intra temporis intervallum cum Lugdunensi
„ num petissem, ipsum mihi R. P. N. commenda-
„ davit, ut ne proflus consolatione carerem: quod
„ res me impulit ad faciendum libentius, quod

„ jam autè miserî causâ ex caritate facere insti-
 „ tueram: Verùm, illud ipsi temper inculcavi ve-
 „ hementer, atque ad eò præscripsi, ut quæcunque
 „ se dabit occasio, singularem quandam Ordinis
 „ vestri observantiam præ se ferat, cunctosque
 „ qui eum profitentur, profèquatur debita reve-
 „ rentia. Quòd si animum induceret Reverentia
 „ Vestra eum humanè excipere, & aliquid remitti-
 „ tere de pœnæ severitate, quam fortè à talibus
 „ vestræ Constitutiones exigunt; crediderim fo-
 „ re ut intra paucos dies sistat se R. V. ^æ simplex.

Hæc verò tanta humanitas tantum numerum
 pœnitentiam pertrahebat, ut gregatim ad eum
 confluerent, quasi ad eum qui vias nosset omnes
 mutantorum cordium, eque Apostatis Apostolos
 quodammodò efficiendi. Quòd si desertores illi
 militiæ filii Dei vulgò pro ramis habeantur, à trun-
 co resectis, pro membris putribus, sejunctis à
 corpore, pro sale insipido, projecto in sterquilini-
 um, pro corvo, qui ex Arcâ Noè egressus, totus
 in depascendis cadaveribus versetur, vis tanta ta-
 men tamque efficax sancto Episcopo inerat ramos
 eosdem trunco rursus aptandi & quodammodò
 inferendi, membra revulsa jungendi denuo cum
 suo corpore, vim priorem salî ipsi insipido reddend-
 di, corvos illos mutandi in columbas, quæ rami
 oleaginum ore præferant, ut tantam efficacitatem
 in Francisco mitarentur universi, qui perturbatis
 mentibus tranquillitatem tam citò tamque facile
 redderet. Hinc porrò eveniebat, ut per Jubilæa,
 inque pervigiliis festorum celebriorum, noctis
 partè non exiguam in excipiendis confessionibus
 con-

320 VITÆ B. FRANCISCI SALÉSII
consumeret: quo tempore dum ad sonum capite
dū invitaretur, urgereturque à suis, *Sinite me* quæ
bat: *sunt hi dies mihi maxime in pretio, ob confessiones*
rales quas excipio; unde consequitur ea, quæ tanti est,
mutatio, conformatioque in melius. Sanè difficile est
iis qui ad ipsū accedebant, non sic etiam ad voces
vitatis plenissimas; quibus tunc Vir Apostolicus
utebatur. Age verò: bono animo esto: *expone fidenter,*
fers animo meditata: nihil discriminis esse puta cor meum
inter, & tuum; totus tuus sum: etiam si scelera cuncta
petrasses, quæ ab ullo mortalium designari queant, non pro-
pterea te aversarer: ut verò anima tua cara mihi est,
quam tuncta hac declarasti! ea res gaudium Angelis
attulit: ego autem propterea tibi gratulor. Eximias
mulas ipse concipiebat contritionis, tantâ effica-
citate verborum, ut laxa ipsa mollire posse viden-
tur: & paucis licet, peccati odium horroremque
amorem virtutis atque honestatis ingenerabat in
animis. Præterea, agnoscebat statim si quid occu-
leret pœnitens: *Haud sincere confiteris,* aiebat, *non*
sulto silentio quadam premis, quæ aperiens a profusis
non possum adduci ad absolutionem tibi impertiendam,
sed reliqua addideris: cogita serio, quanti res hæc momenti
sit: scelus grave consciscas, si contumax esse perrexeris.
Denique quocumque adiret, aderant contem-
tim permulti, qui de generalibus confessionibus
excipiendis Virum Dei interpellarent: hinc aliter
quando cum familiaribus colloquens, *Deinceps,*
quit, excurrere ad amicos non audeo: cum enim agerem
tres tantum, quatuorve horas ponere constitutum mihi
initio, video ad quatuor quinqueve dies subsistendum oportere
eos mihi esse, ad excipiendas eorum confessiones qui veni-
rant: quod si ad unum tantum diem manere licet, negat

alio me vocantibus; tum vigilandum mihi ad unam & alteram horam post mediam noctem. Ita, quocumque fidelis famulus se conferret, faciebat suomodo quod de Domino pronuntiaverat sanctus Plaltes: (e) *Suscipiebant montes pacem, & colles justitiam.*

(e) *Psal. 71.*

CAPUT III.

Zelus conversionis animarum: ratio dissidorum componendorum, & proximos juvandi in rebus necessariis.

SECTIO I.

Ignis ardēs est omnis minister Dei, ait S. Augustinus, (a) *urens fœnum, id est, carnalia desideria: hunc ignem se afferre in mundum dicebat Christus; & velle ut accendatur.* Multa quidem antè tradidimus de conversionibus peractis à Francisco, apud Antuates, Gexii, Lutetiæ, locis aliis: sed uberior messis erat, quàm ut in unum eundemque locum cogi tam multa possent: proinde hîc colligendæ reliquiarum occupationum tam sanctarum, transferendo in Franciscum propriè, quod in fideles famulos à Domino dictum est: (b) *Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam: addit, Quia super multa fuisti fidelis, super plura te constituam.* Planè tam longè larèque patebat zelus ejus, quoties de alicujus conversione ac salute agebatur, ut ubicunque se daret occasio, illam avidè arriperet. Lutetiæ quidem rogatus ægrotantem Dynastam quendam invisere in hæreli valdè obfirmatum, ad eum adiit. Cùm ex eo quæsisset æger, quorsum pedem in æ-

X des

(a) *Psal. 103* (b) *Matth. 25.*